

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi polji. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 18.

V Ljubljani, 15. septembra 1877.

Tečaj XVII.

Novi šoli se večkrat očituje, da ne stori toliko, kolikor je storila stara šola. Mnenje o tem.

(Govoril pri učiteljski skupščini v Kranji 21. julija t. l. Jos. Levičnik.)

Ne more se tajiti, da je stara šola v resnici rodila mnogo dobrega sadu, in da je bil trud njen venčan mnogokrat s sijajnimi vspehi. Ako se vendar ozremo na razmere nekdanje, razvidimo, da je ona to dosegla dokaj ložej, kakor se to zgodi naše dni. Zakaj neki? Navedel bom kot dokaz v naslednjem nekatere točke, in pri vsaki ozerl se na nekdanj in zdaj, na dobro ali solučno, pa tudi na slabo ali senčnato stran.

1. Nekdanji časi niso imeli, in tedaj ne poznali tiste postave, ki bi bila silila otroke brez razločka v šolo. Prepuščeno je bilo to prosti volji starišev. Dobri skerbni stariši pošiljali so otroke radi in redno k uku; znano pa je le predobro, da taki stariši navadno ne skerbijo edino le za to, da otroci redno obiskujejo šolo, ampak pazno gledajo tudi na to, da otroci za šolo tudi doma kaj storijo, t. j. da doma to ponavljajo in nadaljujejo, kar so v šoli slišali in se učili. Z učenjem doma se pripravljajo toraj že za prihodnje šolske uke. In take otroke podučevati, kako lahko in prijetno je to! Nasprotno pa je nekdanj zmed zanikernih starišev, (ker jih ni postava v to silila), le malokdo svoje — se ve — da tudi zanikerne otroke v šolo pošiljal, in za šolo bilo je to zopet le dobro, ker se namreč učiteljem ni bilo treba vbijati in vkvarjati z lenuhi, ki tako niso za družega, kakor da še dobre učence begajo in spridujejo, ter red in uke v šoli kalijo. Ako je imel tedaj učitelj nekdanj dokaj manj otrok pa navadno le otroke dobrih in skerbnih starišev podučevati, potem ni bilo čudo, da je njegov trud rodil tudi dober vspeh.

Nasproti tem nekdanjim razmeram pogledjmo si zdaj one naših časov. Sedajna šolska postava veleva, da s skončanim 6. letom mora vsak otrok v šolo. Ne gleda se na to, ima li otrok stariše dobre ali slabe, imajo li za napredek svojih otrok kaj ali nič vneme? — otroci morajo k uku. Kakoršni razloček pa izvira iz te postave, navedem kot dokaz šolo, katera je moji oskerbi izročena. L. 1850. štela je Železniška šolska občina 1430 duš, in poleg tega, da ji je bila všolana tudi precej velika vas Češnica, Selske fare, je vender hodilo taisto leto v vsakdanjo šolo le 71 otrok obojega spola. Tekoče leto šteje železniška šolska občina sicer 1497 duš, tedaj 67 več, število vsakdanjih šolarjev obojega spola pak se je pomnožilo na 143, tedaj za polovico višej. Enake razmere vtegnejo biti gotovo tudi marsikod drugej. Pri tako obilnem številu otrok toraj učitelj, ker more imeti ozir na vse brez izjembe, nikakor ne more s podukom tako napredovati, kakor pri manjšem številu. Pojasnim naj to s primerom. Ako se namreč k mizi, na kateri se nahaja jedil za 20 ljudi, vsede kar naenkrat njih 40 ali še več, je očitvidno, da se ne morejo tako nasititi, kot uni, katerih je polovico manj. Treba je jedil ali dodati, ali pa ljudi le na pol nasitene odpraviti. Pri šoli je isto: za mnogo otrok potrebuje se ali več časa, ali pa uk more bolj poveršén, in toraj bolj pomankljiv biti. Ne more biti drugač. Ume se pa to že samo po sebi, da s to svojo razpravo kratkomalo ne mislim in ne želim napadati postave, katera veleva vsakemu otroku brez izjembe hoditi v šolo. Ona, t. j. postava je marveč jako potrebna. Naš čas je namreč tako materialen, ali da na vsa usta povem: tako ves za svoj trebuh zauzet, da bi zlasti po nekaterih ljudskih šolah do malega predli le pajki zanjke, in lovili muhe v nje, ako bi postava ne gonila otrok siloma k uku. —

2. Nekdaj tudi niso silili stariši premajhnih otrok v šolo, ampak pošiljali so jih po večjem še le takrat, ko jim je bil um že nekoliko bolj razvit. Kako tudi taka razmera učitelju delovanje polahkuje, vemo naj bolje mi, ki skušamo. Brihtnemu otroku zadostuje malo besedi, da se ga prime uk; zabitemu pa právi, piskaj, tróbi, ali mu celo vbijaj, vse je navadno le: bob v steno.

Sedajni čas tudi v tem razlike ne dela. Po skončanem 6. letu mora otrok v šolo, ali je zmožen, ali pa ne? Pri kolikih otrocih se pa um še le odpre, ko štejejo že 8 ali celo 9 let! Učitelj pri tem ne more čisto nič pomagati, in če se najdejo tu ali tam posamesni otroci, ki po 2 ali 3 leta v šolo hodijo, pa še komaj brati znajo, je učitelj pri tem le toliko kriv, ker ni prejel čeznatorne moči, da bi otrokom vlijal uk v glavo, ali z drugimi besedami: ker mu mati stvarnica ni podala taistega ključa v roke, da bi zamogel z njim zabitim otrokom odperati um. —

3. Nekdaj se je zlasti od ljudske šole tudi veliko manj zahtevalo,

toraj so se predpisani uki zamogli veliko bolj temeljito obravnavati in gojiti. Da so bili otroci le dobro podučeni v veroznanstvu, branji, pisanji in računstvu, pa je bilo dovolj. Odlični učitelji privzeli so tu in tam še prostovoljno kak posamesen neobligaten predmet, da so se zamogli pri javni preskušnji konec leta malo bolje odrezati. L. 1839., ko je moja malenkost obiskovala 1. gimn. razred, učili smo se celo ondî le čveterih predmetov: veroznanstva, latinščine, zemljepisja in računstva, a to pa tako temeljito, da mi n. pr. oziroma zemljepisja še zdaj, t. j. čez celih 37 let oni nauki jako dobro služijo. (O času namreč, ko sem napravljaj izpit za ljudsko učiteljstvo, zemljepisni uk na pripravnîsnici še celo predpisan predmet bil ni.)

In zdaj! Ozrimo se na učni načert naših začetnih šol, koliko vsega se zahteva že od njezne mladine! Bog varuj, da bi se jaz vstavljati hotel danim šolskim zapovedim in ukazom; ali to pa smem reči: kar je preveč, je preveč! Otrok ostane vedno le otrok, in ker človeški rod zadnja leta sem telesno v resnici nekako vidoma peša, kar je jasni dokaz tudi to, da so celo pri vojaških novincih šli že s prejšno postavno visokostno mero in tudi oziroma telesne čverstote nekoliko nazaj, gotovo tudi duševne moči, kolikor toliko zaostajajo in ginejo. In zlasti pri duševnih močeh se ne da prav čisto nič prisiliti. Bolje bi bila toraj, učiti manj, pa to temeljito, kakor pa mnogo, in to pomankljivo. Izverstni šolski strokovnjak in slavni pedagog Vernaleken, katerega ime je gotovo vsim č. č. g. g. sobratom dobro znano kot moža, kateremu gre razsodivna beseda na sodnjem stolu, ta mož se je izrazil v neki svoji knjigi n. pr. o uku slovnice v ljudski šoli tako-le: „*Es ist reiner Flitterstaat, wenn es Kinder der Volksschule wissen sollten, wie viele Arten von Fäurwörtern es gibt*“. Kaj enacega bi se pač zamoglo reči naše dni še o nekaterih drugih predmetih. Pri tolikih učnih tvarinah, kakor se že zdaj morajo obdelovati v začetnih šolah, ne more biti drugače, kakor da se vse vprek ne morejo temeljito vcepiti mladini v um; ni toraj tudi čudo, da se g. g. učitelji višjih šol čestokrat pritožujejo čez nas učitelje nižje verste, da jim premalo zbrihtane učence oddajamo in pošiljamo naprej v višje šole. Na to se jim more le odgovoriti: Gospodje! mi gotovo storimo, kar je pri sedajnih razmerah storiti mogoče, — — čarati pa ne znamo. —

4. V misel moram vzeti tudi še neke drobne stvarice, o kateri sicer kratko malo ni prijetno govoriti, ki je pa vender stari šoli včasih prav posebno dobro služila, menim namreč — šibe! To sicer vsi dobro vemo, da otroke tepsti ni nikakor prijetna reč, in da imamo učitelji zlasti naše dni v šoli druga in bolj potrebna opravila, kakor nositi šibo po rokah, če bi nam to tudi dovoljeno bilo. Pa če nam je nova postava tudi odvzela to koristno stvarico, tega pa vender noben pravi detoljub in skerbni odgojitelj mladine, bodi si potem že lastni oče, mati, ali tudi

le učitelj, — tega tajiti nihče ne more, da je vsled šibe, o pravem času modro rabljene, mnogo otrok ostalo angeljčkov, ki so bili v nevarnosti, spremeniti se v gerde spačke človeške družbe. V nobeni hiši, kjer jim je za resnični blagor otrok kaj mar, tudi brez tega odgojilnega pripomočka niso. Spominjam se, da sem bral nekaj v časniku celo o visokorodnem rajnem princu Albertu, soprogu sedajne angleške kraljice Viktorije, da je bil svojega pervorojenega sinka, sedanjega angleškega prestolnega dediča v njegovih otročjih letih enkrat prav občutno s šibo našverkal, ker je skerbni oče to za modro spoznal. Se vé, da srečne moremo imenovati vse taiste stariše in odgojitelje, katerim ni treba veliko posluževati se tega pripomočka, ampak kjer zdá dovolj že resna beseda, ter rodi vgodni sad. Boljšega izraza za šibo menda nima noben narod, kakor mi Slovenci, ker pravimo, da ona „novo mašo poje“; poznajo jo pa kot dobro zdravilo zoper otroško tèmno in neposlušnost vsi previdni pedagogi, in si jo toraj tudi želijo v šolo nazaj.

5. Tudi učni čas nekajne šole pospeševal je vgodni napredek s tem, ker je bil primerjen otroški starosti, — bolje reči: njihovi duševni zmožnosti, pa tudi telesnemu razvitku. Dve uri zaporedoma učiti se, — in makar če se v sredi tudi še 5—10 minut preneha —, zadostuje čez in čez otroškemu duhu; — toliko časa neprestano sedeti je tudi za njihovo truplo popolnoma dovolj. Kadar duh otérpne, in kadar se truplo utruji, potem tudi učiteljeve besede v šoli ne bodo več prida izdale, in če bi se povile tudi v same mugaljce in strunice. Marsikdo zlasti zmed neučiteljev bi mi sicer vtegnil tu oporekati in očitati, da se oziroma učnega časa potezam za lastni prid po starem rimljanskem reku: „Cicero pro domo sua“; pa to nič ne dé, in tacega oporekanja se ne bojim! Saj nasprot temu tudi stari nemški pregovor dobro pravi: „Was zu viel ist, ist ungefund“, in da je to resnično, ne zapazimo li tega pri mladini naših časov? Od kod izvira n. pr. to, da ima toliko naših mladih ljudi po šolah že tako zelo pokvarjene oči? Od kod toliko bledih obrazov zlasti med odraslo šolsko mladino? Od kod med dijaki višjih šol toliko pogostno bolehanje za sušico, bljuvanje kervi i. t. d.? Ne da se lahko tajiti, da po večjem izvira to odtod, ker se mladinskim dušnim in telesnim močem nakladajo v marsikakem oziru pretežka bremena, ki jih nikakor zmagati ne morejo. Konečno pa zdaj še rečem:

Sploh se novi šoli po pravici ne more očitati, da ne stori toliko, kolikor je storila stara šola, še manj pa, da ne spolnuje svojih dolžnost. Učitelji in tudi mladina se v obče trudijo gotovo dovolj, da bi dobro napredovali; ako pa zaželjenega sadu toliko ni, kakor si ga marsikdo želi, je uzroka iskati edino le v neugodnih razmerah. Berž kot ne, se bo v tem oziru, — ker se vedno bolj in bolj čujejo pritožbe zoper to —, morebiti o kratkem več ali manj spremenilo; dokler se pa to ne

zgodí, nam učiteljem ne kaže družega, kakor da se ravnamo po besedah verlega, v naj lepši dobi svojega življenja vmerlega slovenskega pesnika Ant. Oliban-a, ki je pel:

»Bratje! dan je s'cer pekoč,
Vendar delajmo na moč.

. . . . . — «

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

18.

Med neštevilnimi slabimi lastnostmi človekovimi je napuh ena najslabejih. Napuhnjen ali ošaben človek meni, da je več kakor drugi; ali kaj je prav za prav, tega v resnici ne ve. On je podoben praznemu klasu, ki se visoko dviguje nad drugimi. Vsak stan ima svoj napuh: uradniki, učenjaki, vojaki, učitelji, bogatini, — celo berači ga imajo. Vendar napuh ni nikakor človeku prirojena lastnost, kakor menijo nekteri, ampak pride še le s časom. Sploh moram opomniti, da ni nobena niti dobra, niti slaba lastnost prirojena človeku, (ali kal tiči globoko v človeškem sercu. Vr.) kajti, ko bi to bilo, bi nosil bogatinov otrok že po rojstvu precej bolj po konci svojo glavico, kot siromakov. Otroci so si vsi enaki po rojstvu, namreč duševno, če si tudi po telesu niso. Ali različna odgoja jih napravi različne, in pozneje jih naredi različen stan čisto drugačne. Da napuh človeku ni prirojen, razvidimo iz tega, da ga lahko odveržemo, kedar hočemo. Marsikdo, ki se je šopiril kot bogatin, se ne sramuje beračiti, ako je prišel ob premoženje. Da pride napuh s časom, vidimo pa iz tega, da je marsikdo, dokler opravlja nižjo službo, ponižni sluga, ali ko dospe do verhunca svoje časti, postane napuhnjen. (honores mutant mores.)

Resnično je, da otroci ošabnih starišev so tudi navadno ošabni. To je dalo tudi povod, da mislijo mnogi, da je otrok ošabnost od starišev podedoval. Pa ni res, otrok je postal ošaben še le pozneje, ker je to videl pri stariših in se je tako navzel. (Kerščanska uravna šteje napuh med poglavitne grehe, in nasproti temu stavlja ponižnost v prvo versto. — Od napuha se pa loči ponos, samosvest v blagem pomenu — napuha pa se nikjer ne manjka Vr.)

Nikjer pa ni večega napuha, kot pri uradnikih in vojakih. Od uradnikov se je preselil na uradniške slugе. Zadnji so tem ložje ponosni, ker so že dospeli do verhunca svoje časti, kajti vsled svojih pomanjkljivih vednosti ne morejo nikamor više. Uradniški sluga ostane vse svoje življenje uradniški sluga, ako bi tudi služil sto let, ne postane uradnik. „Mi od sodnije“ govore tako radi, in zaničljivo pogledujejo na človeka,

ki ni od sodnije. — In vojaki? Vsak preprost vojak gleda čez ramena na civilista, ki ni zmožen nositi vojaške suknje. Vojaški stan je časten stan. Ako je vojak ponosen na vojaško suknjo, naj gleda tudi, da je ne obesi na vsak predpasnik. In ker je že vojak prostak tako ponosen na svoj stan, koliko bolj je še častnik. Ti ne zaničujejo le civilistov, ampak še bolj prostake. Nad temi menijo imeti neomejeno oblast, in nekateri so pravi despotje v malem. Kako smešen je pač včas ta ponos!

Med ženskami naj bolj ošabne so tako imenovane kokete. One se ločijo že po hoji od družih žensk. Pri moških so jako izbirčne, ali naposled vendar tako rade primejo za izbirek. Dobro je vendar vredjeno na svetu, da se prevelik ponos sam kaznuje.

Tudi med učitelji se je jel širiti ponos bolj in bolj. Učitelj gleda podučitelja čez ramena, vodja oba, in nadzornik vse tri. Posebno zadnjim se mora očitati mnogo v tem obziru. Oni so včas prav „božje grobí“ (Više ko je človek, bolj se kritikuje). Menda menijo, da jim je z naslovom nadzornik prišla v glavo vsa učenost in modrost, ki jo mora imeti nadzornik. Z njimi ni dobro zobati češenj, kakor z vsemi velicimi gospodi ne. Gorjé učitelju, ki bi kaj nasprotoval nadzorniku. Subordinacija mora biti. Prav je, ako se podverže učitelj nadzorniku v rečeh, ki niso v redu in so zoper postavo. Ali mnogo je učiteljev, ki imajo daljšo prakso, so tedaj tudi bolj izurjeni v poduku, kot marsikteri nadzorniki. Ali se jim je mogoče kar tako podvreči kapricam nadzornikovim? (Zgoraj pa pravite, subordinacija mora biti. Vr.) Vsak človek ima svoje kaprice, kako bi jih ne imel tudi nadzornik? Nadzorniki, ako so iz učiteljskega stanu, so večidel učitelji iz boljih šol. (Učitelja mora nadzorovati le učitelj, tako so pred nekaj časom govorili, a kaj pa skušnja uči. Kakšni nadzorniki dostokrat naj huje presedajo? Vr.) Otroci iz boljših šol pa prineso že več pojmov v šolo, kakor jih imajo oni, ki izstopijo iz slabejih. Učitelj na tacih jih mora najpoprej navaditi govoriti, mora biti zadovoljen v začetku, ako mu sploh kaj odgovore na njegova vprašanja, in še le s časom jih zamore privedi na to, da mu odgovarjajo v polnih stavkih. Učitelju je pač treba več in manj znati, kakor zna. In kako opravičena je želja, da bi se pedagogične in metodične knjige bolj obračale na slabeje šole, ne pa na dobre, v katerih opravi učitelj že svojo dolžnost, ako vsak dan dvakrat v šolsko sobo stopi. Z malimi otroci se je jako težavno pečati, posebno ako so revnih starišev, ki nimajo časa skerbeti za njihovo odgojo. Taki otroci so ali čisto zanemarjeni na duhu in telesu, ali so pa razuzdani. Kaj čuda, ako je letos na Dunaji neki učenec vergel učitelju tintnik v glavo, in neki drugi mu raztergal zavratnik in srajco. Kako težavno je tudi podučevati, ako učenci tako pogosto izostajajo. Neki učitelj mi je pravil, da ima 90 učencev vpisanih, ali komaj 60 jih prihaja v šolo. To ni na kmetih nič čudnega; ali na Dunaji! Pa tudi tu se ne bo nihče

čutil, ako pozna dunajske razmere. Med malo množico bogatinov mergolí neizmerno število siromakov. Ti so sicer raztreseni po vseh mestnih okrajih *) in kolikor bolj greš do mestnega ozidja, toliko več jih je. Najgostejši so tedaj ob ozidju in sicer na notranji in vunanji strani. Najsiromašneja mestna okraja sta 5. in 10. V njih prebivajo po večem delu delalci, ki si po letu komaj toliko prislužijo, da žive, po zimi so pa večidel brez zaslužka. Kaka mladina morajo tedaj biti njihovi otroci. Že nekterikrat je prišlo od policije poročilo, da je ta ali ta deček prenočil v zaporu. Ako se starišem pove o nesposajenosti njihovih otrok, zmajo večidel z glavo, ter reko: „Jaz nisem v stani nič opraviti z svojim otrokom, gospod učitelj, tepite ga v šoli, kolikor hočete, jaz nimam nič zoper to“. Nekteri stariši so pa kar grobi. „Kaj moj sin, pravite, ni za nič? Če ni za nič, ga pa ni treba imeti v šoli“.

Čitatelji mi bodo že oprostili, ker tako rad zaidem od svojega predmeta. Pa saj tudi romanopisci in novelisti tako radi presekajo svojo povest z družimi stvarmi. Pa saj to, kar sem pisal do sedaj, spada tudi v pedagogiko, in je za mnoge znabiti zanimiveje nego to, kar bodem dalje pisal.

Videli smo, koliko težav ima marsikteri učitelj že z učenci, kako hudo mu mora še le biti, ako mora še od više strani prestatí marsiktero neprijetnost. On ravna tako, stariši hočejo tako, in nadzorniki zapovedó tako. Mnogo je učiteljev, ki po želji nadzornikovi nastopijo sredi leta čisto drug pot. To pač ni v prid mladini.

Napuh je hudo zlo človeško. (Z napuhom je prišel greh na svet, — boste kakor bogovi). — On se tako rad naleze pri ljudeh in tako lahko, da človek v časi sam ne ve, da je napuhnjen. In ako so otroci ošabni, se mora vir vselej iskati v stariših. Omenil sem že, da se je od uradnikov preselil napuh na uradniške sluge, kaj čuda, ako se ne preseli tudi od starišev na otroke, saj so otroci mali otroci, odrašeni pa stari ali zastareli otroci.

Napuh se pri otrocih rad naleze, ako vedó, da so plemenitega rodu. Dostikrat vidimo, da vitezov sin pisano gleda otroka prostega meščana, in sicer le zato, ker ni plemenit. To prihaja od tod, ker mu stariši povedo, da je plemenit, da je njegov oče dvorni svetovalec, ali kaj enacega; oče tega ali tega otroka pa le priprost sluga. In ker je oče boljši, meni tudi sin, da je on. Kako pametna bi bilo, ako bi pustili plemenitniki svoje otroke malo bolj občevati z otroci neplemenitnikov. To se samo ob sebi razume s pridnimi. Čemú je pa tudi treba praviti otroku, da je plemenitega rodú? On te stvari še ne razume, in ako jo, razloži si to večidel napačno. Saj je že dovolj, ako se odrašeni plemenitniki tako radi ločijo od neplemenitnikov; čemu še otroke ločiti. Odgoja ima namen

*) Znano je, da je Dunaj razdeljen v 10 okrajev. Pis.

napraviti ljudi, ne pa viteze, njen daljni namen je ljubezen do bližnjih. Tedaj je pa tudi napačna taka odgoja, ki jim vcepi merzenje do neplemenitnih.

Pred vsem je pa treba, da so stariši prijazni z vsemi, ki so dobri, pošteni in pravični. Treba je pa tudi, da so z onimi neprijazni, ki so hudobni, nepošteni in krivični. Do zadnjih je pa treba otrokom vcepiti malo strahu, da se jim ne vdadó, ali sovrašva nikedar ne, saj pusti tudi Bog solnce sijati na dobre in hudobne. Kolikokrat se pa zgodi, da opravljajo stariši pred otroci one, ki niso pričujoči, da so prazne glave, da so berači, ki so svoje cunje še pri krojaču dolžni i. t. d. In ako ima njihov otrok vsega v obilici, bode se gotovo menil vzvišenega nad temi, zoper ktere se je tako govorilo. Če pa še oče ali mati pristavi svojemu opravljanju: „To tudi temu ali temu lahko povem v obraz, da je to ali to“, no, potem je otroku čisto jasno, da je njegov oče boljši kot drugi, in tedaj tudi on. Stariši sicer ne povedo to, kar so govorili o tem ali tem človeku tudi njemu v obraz; ali otrok kaj rad izblekne, kar je slišal.

Otroka slišimo pogosto govoriti v množnem številu. Ako ima n. pr. njegov oče hišo ali vert, rad pravi: naša hiša je visoka, ali mi imamo lep vert. Nespametno je pa, ako pove že oče svojemu sinu, ki je komaj izstopil iz plenice: Glej, to je moje premoženje, in to vse bo enkrat tvoje. Deček se meni potem že na pol gospodarja, in je rad grob z onimi, ki ne bodo imeli tacega premoženja. Otrok mora biti otrok, dokler ne postane mož. Zato pa tudi ne sme vsega vedeti, kar bo vedel takrat, ko bo stopil v moževa leta. On je odvisen od svojih starišev, ali móra se tudi čutiti odvisnega. To prezgodnje pripovedovanje o bogastvu ima še drugi slab nasledek. Njegov učitelj gotovo ne bo bogatin — kajti učitelj in bogatin sta si tako nasprotna, kot belo in černo — in ali smo prepričani, da ga bode spoštoval in ubogal, ako bo vedel, da je on le siromak, ki se v potu svojega obraza trudi za vsakdanji kruh? Če ga pa ne bo spoštoval in ubogal, ali se bo kaj naučil? On bo sicer ostal bogatin, ali duševni prosjak bo na veke.

Tako že domača odgoja mnogokrat vsadi ošabnost v mladino. Ošabnost je pa vedno združena z grobstvo. Mnogi stariši celo z veseljem gledajo na otroka, ki je grob z nižjimi. „Ta bode delal čast mojemu rodu!“ pravijo, kakor ko bi bilo častno, biti grob. Ponižnost je pač lepa čednost, ali grobstvo je nečednost.

Posebno ošabne so rade ženske. Tega je tudi kriva odgoja. Ljudje prav radi hvalijo lepoto te ali te deklice, in na plesiščih se mladeniči kar boré, kateri bo to ali uno bolj hvalil. To imenujejo galantnost. Zato ni malo tacih deklic, ki menijo neko prednost imeti nad drugimi svojega spola, da celo nad moškimi. Koliko deklet se je že tako pokvarilo. Imele

so dovolj snubačev, ali nobeden jim ni bil všeč, nazadnje so pa ostale stare device. Jaz bi svetoval dekletom, naj na plesih posebno nič ne verjamejo moškim. Vse je laž, kar jim pravijo. Pripovedovati jim morajo pa mnogo, ako bi jim ne, bi rekle: Oj, kako dolgočasni so ti moški, nič nas ne zabavajo. Jaz moram reči, da so mnogokrat oni moški boljši, ki se ne prilizujejo tako. Mnogokrat se je zgodilo, da je odrekla dekle svojo ljubezen ljubimcu le zato, ker ji ni toliko lepega pravil kot drugi; ali kako strašno se je spekla navadno. Pa vendar to ne odstraši nobene. Pri babah imajo le babjeki prvo besedo. Najbolj prevzetne so pa tako imenovane učene ženske, o katerih pa enkrat pozneje kaj pregovorim.

Pustimo tedaj otroke otroke biti. Nič drugega jim ne pustimo kot to, da so otroci. Čemu so nam bodoči dvorni svetovalci, čemu bodoči doktorji, čemu bodoči učenjaki, če se ne moremo ponašati s tacimi, ki so že? Jaz poznam mater, ki je vedno pravila sinu, da bo glediščni igravec, dala ga je k gledišči, ali tam so izpoznali, da je za to čisto nesposoben, in zdaj je krojaški učenec. Marsiktera mati je vodila svojo hčer na sto in sto plesov, da bi jo občudovali moški, ter se tergali za njo, ali še pogledal je ni nobeden. Ponos, ako je prevelik, je vedno smešen. Neumno bi pa bilo, ako bi hoteli postati na vsak način smešni.

(Dalje prih.)

Dr. Jakob Zupan.

Kakor se opisuje dr. Zupan v Danici Horvatski, Slavonski i Dalmatinski l. 1835, tako je po nemški opeval že velikega učenjaka in pogo-rečega rodoljuba, kateri je pripravljen bil vse žertvovati ilirski svoji do-movini in bratom jugoslovanskim, vdani mu prijatelj Franz von Hermanns-thal v „Illyr. Bl.“ l. 1831 št. 35 na pr.:

Dem Doctor und Professor Jacob Zupan.

*

In einer Zeit, wo kaum sich Weib und Mann,
 Wo kaum das Kind sich und die Mutter liebt,
 In einer Zeit, die zu verscholl'nem Wahn
 So Zärtlichkeit als Freundestreue schiebt;
 In einer Zeit, die nach Procenten schätzt,
 Und hungernd sucht, was sich mit Händen greift,
 Wo auf den Thron sein Ich ein jeder setzt,
 Und Lieb' als felt'ne Alpenblume reift;

In solcher Zeit liebst Du das ganze Land,
 Das Dich gebär und Deine Sprache spricht,
 Pflegst jedes Blümchen Du mit treuer Hand,
 Das hier und dort auf heim'schen Boden kriecht,
 Hast Du ein liebend Aug' für jeden Baum,
 Der jung aus der verwandten Erde steigt,
 Und ist Dein höchster Wunsch und schönster Traum,
 Das Glück, das hold sich Deinen Bergen zeigt!

In solcher Zeit hast Du ein offnes Herz
 Für jeden Klang aus brüderlichem Mund;
 Sey's Mensch und Berg, sey's Wiese, Bach und Erz,
 Allfassend gibt sich Deine Liebe kund!
 Dieselbe Seele, die in freud'ger Lust
 Sich in die Schönheit heim'scher Alpen senkt,
 Fühlt keinen Schlag in ihrer warmen Brust,
 Bei dem sie nicht der heim'schen Brüder denkt!

Erquickend ist's, zu schau'n in solche Gluth,
 Die aus gereiftem Mannesbusen spricht,
 In solchen Liebesborn, der Wunder thut,
 Und mit Begeist'ung selbst den Frost durchglüht,
 In solch ein Herz, das durch die kalte Zeit
 Die Himmelswärme seines Ursprungs trägt,
 Und frei und kühn, was sie als Nichts verschreit,
 Vor aller Welt mit Priesterhänden pflegt!

Gewährung sey's, was Deine Wünsche krönt!
 Die Sprache blühe, die Du bildend liebst;
 Von ihren Liedern sey das Land durchtönt,
 Dem Du Dein Leben ganz zu eigen gibst;
 Jedwehes Thal, und jede Hütt' im Thal,
 Und Berg und Wald soll lebensfrisch gedeih'n,
 Du aber sollst in langer Jahre Zahl
 Genöß' und Förderer dieses Lebens seyn!

Franz von Hermannsthal.

Še bolj znamenita pa je čestitka, katero so tiskano svojemu profesorju l. 1832 — tedaj že v pravdi — o njegovem godu poklonili dijaci bogoslovci. Zložil jo je bil umetno, prav v duhu učenikovem, verli Emanuel Jožef Kovačič, kateri je še učenec skušal se že s svojim učnikom tudi v Čbelici (gl. Jezičn. str. 5, 9.), 'z naslovom:

Visoke časti vrednimu Gospodu Gospodu Zupan Jakopu, Doktorju S. P. itd. itd. Duhovšna mladost perviga leta. V Ljubljani, natisnil Jožef Blaznik, 1832.

V

- Skres obhajal' skoz Te Krajne dedi,
- Vnukih svojih vence Teb' pletó,
- Skrito večnost Teb' odperti sledi
- Ečnost Krajne drage zvižajo.

I

- Anez, Henrik bratje, Kerke sini,
- Menitni dednih vladik' cvet,
- N Mand - Šef prijatelj Krajnic v' Kini
- Me véčnijsko skoz Te na svet'.

V

- Odnika kar čerňi čoln Karona
- Mir Sumana večni odpelá,
- Krajni revni dvice Helikona
- Idle dolgo niso Pegasá.

A

- Li, veliko čudo! brez Mecena
- Lkuina Krajna mat' imá;
- San - Aginki Serpja sestrena
- Drije pol - otok ga pozna.

T

- Amno, kar čez stotin več je bilo,
- Amno, kar b' ostal' za vnukov svet,
- Voj' nevtrudno delo nam odkrilo,
- I veš naše visokosti sled.

S

- Hakespeare kar otoku Albiona,
- Adi jutrovi Perzepoli,
- Tari Graji večni pevc Iljona,
- I tud' oča ljubi! Krajni Ti!

U

- Sta jmeti mogel Demostena,
- Lnjačice mojstra visokost
- Čenika pesim deb' ognena
- Čitelna poštovala dost.

P

- Rosim Tebe velki Bog Jehova
- Usti, Ljubiga! na zemlje svet'
- It z' miru studenca, — in Njegova
- Ot po rožah naj obhaja sled.

A

- Ko more grenki pelin piti,
- Ba! preoberni mu ga v' med;
- L Eražma druž'ga, cenobiti
- Postelna, pusti dolg' živet.

N

- Ehal pred Ljubela verh bo stati,
- Ehal biti sosed Kum nebes';
- E pozabi nigdar Krajna mati,
- Evmerjoči oča! na Tvoj: Vskres!

Govor grofa Leona Thuna ob sklepu splošnega avstrijskega katoliškega shoda (v četrtek 3. maja). Dalje.

Druga versta brezverskih šol je ta, ki priderži še verski poduk, šole pa odtegne cerkvenemu vodstvu in nadzorstvu. Najbolj silovito je ta sistem izpeljan po radikalnih kantonih na Švicarskem in na Pruskem, v teh deželah je boj zoper kerščansko omiko glavni nalog za državo, in vest jih ne peče, ko v ta smoter žertvujejo pravico in prostost, ki jo v sramoto našemu veku z nogami teptajo.

Šola je tam postala takošna, da tudi za podučevanje v verouku skerbi država. To nam kaže beseda, ki jo je govoril pruski minister za uk, ki se glasi: Ako je v ljudski šoli poduk v veri obligaten, potem ga vreja država in v državnem imenu se podučuje. Tudi najviša sodnija je to spoznala, ko je izrekla, da podučevanje v veri izvira zi državnega učilništva in da se duhoven, ki samooblastno t. j. brez državnega poklica (mandata) v veri podučuje, se stori krivega, da si je prisvojil državno službo. To je vendar rezek izraz misli: Nič več ne veljajo Zveličarjeve besede, ki jih je apostolom rekel: „Pojte in učite vse narode“, marveč državna oblast bo vse ljudi učila, kar ji bode vseč in je tudi v resnici tako zvane staro-katolike poklicala za verske učeničke katoliškim otrokom.

V bolj krotki obliki vidimo tako brezversko šolo pred svojimi očmi, v tej obliki namreč, da so po postavi verouk in verske vaje stvar, za katero skerbi verska zadruga in njeni predstojniki; le pri drugem podučevanju cerkev nima nič opraviti in nima pravica se vanj vtikati, to ima le država.

Vidimo tukaj pred sabo šolo, ki je na zunanje še katoliška, ali vsaj bi imela biti, a vendar ni katoliška, ali vsaj po vredbi, nji odkazani, ni več taka. Razložek med njo in katoliško šolo je duhoviti pisatelj prav točno pokazal tako-le: Otroci imajo v dveh, k večem v stirih urah na teden vero, — za poduk, pa v 28. ali 26. urah nasprotnost v veri — za zrak in življenje. Poprej je bilo živo kerščanstvo po šolah, viselo je na stenah, napolnovalo prostor, šolska soba je bila cerkev drugega reda, svetišče malim. Sedaj pa je soba, v kateri slišimo podučevati v marsikakih rečeh, med drugim se pa podučuje nekoliko v veri. Cerkev je dobila še kotiček notri. Otroci se nauče toliko kerščanstva, da o njem kritikujejo, ali če druge slišijo, da razumo kritiko, in da potem izstopivši iz šole poleg druge modrosti, ki se jim je v glavo ubijala, tudi znajo kerščanstvo zaničevati. Župnik je sè svojima dvema urama postal ptujec v šoli, večkrat gost, s katerim se malenkostno ravna, vsiljenec, ki ne more prenoviti šolskega duha, da, še slabega šolskega duha ne more pannoti“.

Tukaj vidite, gospôda moja, nasprotje brezverske šole s katoliško šolo.

Katoliška šola, del katoliškega življenja, zmožna, da v sodelavnosti z družino vzbudi in ohrani pri otrocih katoliško mišljenje; brezverska šola, posluševališče, ki se pa bode spreverglo v šolo dvomljivosti (skeptizma), dvomljivost pelje k sovraštvu do svete cerkve.

Kako pa so vendar prišli do tega, da se za take šole tako goreče poganjajo? Kaj je pravi nagib tem, ki se zato prizadevajo, kaj je smoter, kateri hočejo doseči? To nam prav pomenljivo odkriva pogovor, kateri so naznanile prav zanesljivi tiskani spisi. Tukaj menim namreč pogovor, ki ga je imel katoliški poslanec na Badenskem s znanim profesorjem Bluntschli, ki je na visoki stopinji pri prostozidarjih na Badenskem in v zedinjeni Nemčiji. — Konservativni deželni poslanec je kazal učenemu profesorju na razkristjanjenje mladine, ki se narašča in profesor mu je odgovoril: L. 1848 smo hotli svoj smoter, brezbožno (ateistično) republiko, doseči z bojem na ulici; a reakcija je bila še preveč močna. Sedaj smo si pa odločili za pot, ki je sicer bolj počasna a bolj gotova, namreč za razkristjanjenje mladine s pomočjo šole. Prestrašen ga zaverne konservativni poslanec: *Mari ne pomislite, da spridite cel rod? Merzlo in mirno mu odgovori Bluntschli: „Kaj je v teku zgodovine jeden rod“. Gospôda moja! tako govore možje, ki mislijo, da more bogatajni smoter, za kateri se poganjajo, posvetiti hudobna sredstva, katerih se poslužujejo v ta namen, in uprav tako se je drugi prostomavtarski glas prizadevaje se za isti smoter oglasil s temi suhoparnimi besedami: Naš smoter ni le samo, da uničimo politiko katoličanstva, marveč da tudi razrušimo njegove verske stavke, ki so človeštvu toliko nevarni, kajti podučevanje v katekizmu je največja zapreka, da se dušne zmožnosti pri človeku ne razvijô.*

(Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— Okrajna učiteljska skupščina je bila v Kerškem 9. avgusta. Dnevni red je bil: 1. Volitev dveh perovodij. 2. Opazke c. k. nadzornika o nadzorovanih šolah. 3. Pojasnoven razgovor o ukazih šolskih oblastnij. 4. Razvoj in prednost pisalno-bralne metode, kako se v šoli praktično rabi? 5. Šolski in učni red 20. avgusta 1870. 6. Nasveti stalnega odbora učiteljske okrajne konference. 7. Poročilo bukvarničnega odseka, nasveti za nakupovanje novih knjig i. t. d. 8. Volitev v stalni odbor.

— Okrajna učiteljska konferenca v Kočevji 16. avg. t. l. Poziv c. k. okr. šolsk. sveta je priklical na sv. Roka dan skoraj vse učitelje (33 oseb) tega okraja v Kočevsko mesto. Kraj zborovanja bila je pripravna soba v dekliški šoli. — Počastil je skupščino tudi naš za šolo ves vnet gosp. c. k. okrajni glavar z svojo navzočnostjo. — Okr. nadzornik gosp. Linhart kot predsednik si izvoli g. Jož. Erkerja za svojega namestnika, učiteljstvo pak gospoda Pápa in gospodično Borovski za zapisnikarja.

Na to okr. nadzornik nagovori s prijazno besedo gosp. okr. glavarja in

se mu zahvaljuje za skerb in ljubezen, ki jo daruje šolam in učiteljem sploh, ter pozdravlja zbrane učitelje, pohvali njih marljivost, izreka veselje nad šolskim vspehom in napredovanjem, kterege je opazil pri inšpekcijah in jim marsikaj dobrega in koristnega pri šolskem poduku priporoča, tako, da smo učitelji spoznali na gosp. Linhartu ne samo vrlega profesorja, ampak tudi praktičnega učnika ljudske šole.

Govoril je potem g. inšpektor o realijah, ker za to odločen referent učitelj iz Roba ni bil pri zboru, ter omenil prav modro, da naj ljudski učitelj v tem poduku predalec ne sega in naj ga vedno le z čitanjem združuje, ne pa v posebnih urah prednaša i. t. d. O kmetijstvu je govoril g. Žvokelj, zelo obširno, pa temeljito in jedernato, ter dokazoval korist tega uka i. t. d. Poročeval je na to g. Pápa o stanju okrajne knjigarnice, ter predložil dotični račun, kterege sta g. Arko in Tomšič v pregled vzela. V bukvarnični odbor so bili voljeni g. g. Pápa, Dovar, Raktelj, Jožef in Bogomir Erker; v stalni odsek (odbor) g. g.: Pápa, Raktelj in Arko. Konferenca trajala je od 9. do 1. ure, sklenjena sè spretnim govorom g. nadzornika in g. okr. glavarja. Imeli smo potem skupno kosilo na vertu gostilnice »zur Vereinigung«, kterege sta se vdeležila prijateljsko oba omenjena vis. gospoda.

Gosp. okr. glavar nam je, okoljščine učiteljev — dobro poznavši potnino (diete) koj izplačal; naj sprejme tudi zato našo srčno zahvalo. *J. R—lj.*

V pojasnilo. — G. poročevalcu »o okrajni učit. konferenciji za Ljubljansko okolico«, kakor je to prinesel Učit. Tovar. l. l. 16. in 17. odgovarjam na kratko tako-le: Kehr-a sem poznal, preden sem sestavil svoj referat, tedaj mi ni neznan, kaj o predpisih misli, sploh pa jez mislim: Kakor v stari šoli sami predpisi niso zadostovali, tako tudi v novi same table ne bodo, zlasti ker imamo v šoli po deželi pri dveh oddelkih vedno z neposrednjim in s posrednjim naukom opraviti. Vsak si pomaga, kakor sam ve in zna; metoda sama ni izveličavna, marveč učitelj jo mora oživeti, jeden učitelj po ti, drugi po drugi poti doseže lepe vspehe. — Kar se pa peres tiče, je navadno to-le: Po ceni peresa so slabša od dragih, sicer je istina tako: G. Remic je rekel, da »Aluminium« peresa niso priporočevati, a rumena peresa »R« je pohvalil, in te misli je bil tudi predsednik sam, tedaj ni grajal peres, ktera sem jaz nasvetoval. *S. Punčah.*

— (*Iz seje c. k. dež. šl. sveta za Kranjsko dné 23. avgusta.*) Na podlagi §. 31. ukaza c. k. ministerstva za uk in bogočastje 19. julija 1875 št. 22. dež. zak. se sklene, da se ima dati navodilo (instrukcija) stalnim komisijam za zdravstvo v ljudskih in meščanskih šolah in za zdravniška nadzorovanja. — Ministerski razglas dné 25. julija 1877 št. 1123, ki se tiče vreditve namestnine in čeznavadnega podučevanja na ljudskih šolah po postavi, katero izdelata deželni odbor skupno z deželnim šolskim svetom, naznanja se deželnemu odboru z osnovo dotične postave, ki se ima vpeljati za Kranjsko. — Povišanje plače na nekaterih ljudskih šolah, za kar se je prosilo, se je odvernilo. — Prošnja učenca iz realke, da se mu dovoli razred ponavljati, se je uslišala. — Stalno so se umestili začasni učitelji: Matija Petrič v Strugah, France Koller v Štalicah, in France Peruci na Vačah. — Prošnja učenca na realki, da bi se mu dovolilo preskušnjo ponavljati, se je predložila slavnemu ministerstvu. — Za spraznjeno službo učenika za risanje na realni gimnaziji v Kranji se je poslal nasvet sl. ministerstvu. — Prošnja za učiteljski izpit spregledovaje izpit zrelosti se je predložila sl. ministerstvu. — Učitelju na vadnici

se je priznala prva petletna doklada. — Nasvet c. k. rudnika v Idriji za umestjenje nekaterih učiteljev v ljudski šoli c. k. rudnika se je predložil. — Profesorju na gimnaziji se je priznala prva petletna doklada. — Ljudska šola v Starem logu se ima razširiti v dvorazredno, drugemu učitelju je bila plača vganjena. — Prošnje za nagrado in pripomoč so bile rešene. —

— *Deželna učiteljska skupščina za Solnograško* je bila od 16.—19. julija. — Poglavitna točka je bila šolski in učni red. Omenimo tukaj le, da je bila skupščina za to, da se v §. 24. izbriše stavek: »Telesno pokorilo se ne sme v šoli rabiti« gledé na to, da v drugem odstavku (alineja 2) med odgojnimi pripomočki telesna kazen ni našeta, — tedaj ni pripuščena. Ako pa stavek ostane v §. škoduje to večkrat veljavi učiteljevi nasproti starišem in otrokom. Med odgojne pripomočke je bilo tam, kjer se govori od izločila v šoli še sprejeto to-le: Stariši se imajo povabiti pred krajni, eventuelno tudi pred okrajni šolski svet, tam naj se opomnijo dolžnost do šole, do otrok. K tretjem odstavku (alin. 3) se pristavi: Dotična šolska oblast po nasvetu šolskega vodstva kaznuje samooblastno ravnanje starišev zoper disciplinarne naredbe učencov in zoper red v šoli. — Za šolske kataloge so nasvetovali troje obrazcev, Za prve dve šolski leti obrazec A, za drugih šest let ljudske šole obrazec B. za najviše razrede meščanske šole obrazec C. Dnevnik (Tagebuch), kakoršen je bil dosihmal, ostane le v najviših razredih meščanske šole, a v ljudskih šolah pride namesto njega tednik (Wochenbuch). — Dokler je skupščina trajala, je bila tudi razstava učil in samoučil, katero je napravilo c. k. učit. izobraževališče.

— *Deželna učiteljska skupščina na Dolenje-Avstrijskem* je bila 21. avgusta. Na dnevnem redu je bil tudi šolski in učni red. — Posebno živi so bili razgovori o §. 24, ki govori od odgojilnih pripomočkov in disciplinarnih kazni. Odbor je nasvetoval, naj se zbrise stavek: »Telesno pokorilo v šolo nikjer in nikdar ne sme priti«. Z ideali ne gre poštovati, marveč gledati je le na dejansko. Ne da se tajiti, da je ta odločba vzročila strašno demoralizacijo. Po deželni postavi 5. aprila 1870 je sicer telesno pokorilo dovoljeno, ali zli rabi stavlja kazenski zakon meje. Telesno pokorilo je izverstno vstrahovalno sredstvo, ako se zbrise prepoved iz postave, daje se učiteljem zaupnica. — Predsednik vitez Prausek pravi, da deželni šolski svet ni bil nikoli te misli, da bi se §. 51. dež. šl. postave tolmačil tako, da ima učitelji pravico do telesnih pokoril. — Ravnatelj meščanske šole g. Haim je za izpuščenje, kaznovanje je opravičeno, a le tačas, ko je treba, braniti samega sebe. Ljudstvo vsake verste je čedalje bolj surovo, zmirom se širi zanemarjenje otroške odgoje in ni pričakovati, da bi učitelj s pravico kaznovanja v 4 urah popravil to, kar stariši pokaze v dvajsetih urah. Nadučitelj Treixler (Gross-Enzersdorf) zavrača na državljanski zakon, ki dovoljuje starišem, oskerbnikom (jerobom), učiteljem i. t. d. pravico, da smejo telesno kaznovati toliko, da se zdravju otrok ne škoduje. Govorila sta še učitelj meščanske šole France Schindler in nadučitelj Anton Kačinka za nasvete odborove.

Nadučitelj Ernst iz Dunaja ni zoper odborov nasvet. Telesno pokorilo naj bode dovoljeno, pa le pogojno, v slučajih skrajne sile. — Okrajni nadzornik Hofbauer je zoper telesno pokorilo, ki ne bode nič prida imelo za sabo. — Ambros (Dunaj. Novomesto) je tudi zoper telesno pokorilo, pa je vendar za odborov nasvet, ker bode dobro vplivalo, ako se zbrise dotičen pristavek. — Potem, ko je še Hein govoril zoper odborov nasvet in poročevalec Tomberger pa zanj, je bilo glasovanje. Nasvet odborov se je sprejel z veliko večino, tedaj

je bil zaveržen stavek: »Telesno pokorilo v šolo nikjer in nikdar ne sme priti«. —

Kar se tiče verskih vaj v šoli je bil nasvet: Šola je dolžna, nadzorovati otroke pri verskih vajah, ki so vpeljane v smislu §. 5. derž. šl. postave. Dutz (Hernals) misli, da je taka določba nasprotna državni osnovni postavi, ki je zato, da se nihče ne more siliti v kakšno versko dejanje. Načelo medverske (interkonfesionelne) šole se s tem ruši, s to dolžnostjo se šola razglša za katoliško. On nasvetuje, da se to popolnoma izpusti. Ambros je za odborov nasvet, tako tudi Treixler, kateri v tem, da se otroci nadzorujejo pri verskih vajah, vidi zadovoljnost starišev. — Ravnatelj Bobies (Dunaj) se sklicuje tudi na derž. osnovne postave, da zagovarja izpuščenje te verste. Iz pedagogičnega stališča napravlja nadzorstvo marsiktero sitnost, učitelj pride navskriž s svojimi dolžnostmi. Ravnatelj (Kopecki) že v tem, ko se judovski otrok stopivši v katoliško šolo odkrije, vidi silo k verski vaji. On je za izpuščenje. Potem, ko sta še Hörmann (Stockern) in Ambros govorila za odborove nasvete, opomni poročevalec okrajni nadzornik Tomberger: S to določbo se nihče ne sili k verskim vajam, tukaj gre le za disciplinarno nadzorstvo verskih vaj. Deržavna šolska postava tudi učiteljem dolžnost nalaga, da imajo po okoliščinah podučevati v verouku, to kaže, da nasvetovane določbe niso zoper deržavne postave. Verske vaje imajo biti, ako je najmanj 20 otrok jednega veroizpovedanja v šoli. Pri glasovanju se nasvet sprejme z večino.

— *Deželna učiteljska skupščina v Celovcu* se je tudi bavila s pravico kaznovanja. Učitelji sploh niso šibe hvalili, vendar so bile te misli, da moralni pripomočki pri zdijvani mladosti, za katero se stariši ne brigajo, ne zdajo nič. Skupščina je sklenila, delati na to, da se odpravi iz šolskega in učnega reda ta §, ki prepoveduje telesne kazni. Tudi so se razgovarjali o neprilichnosti, da je v krajih, kjer so srednje šole, še dva tedna potem šola, ko še končajo srednje šole. Sklenile so delati na to, da bi ljudske šole po takih krajih nehale takrat, kakor srednje šole.

— Šole, srednje in ljudske, se začenjajo 17. t. m. sè slovesno sv. mašo.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraji Litij: Na 3razredni ljudski šoli v Zagorji služba 3. učitelja ali učiteljice s 400 gl. l. p. in stanovanjem. Krajnemu šolskemu svetu do 28. septembra. — V šolskem okraji Rudolf: Na 1razredni šoli v Poljanici, učit. služba, l. p. 450 gl. in stanovanje; krajnemu šolskemu svetu do 20. septembra. — V šolskem okraji Kočevskem: Na 1razredni ljudski šoli na Robu, učit. služba, l. p. 500 gl. in stanovanje; na 2razredni lj. šoli v Starem logu (Alttag) učiteljična služba (začasno), l. p. 450 gl. in stanovanje; okrajnemu šolskemu svetu v Kočevji do 15. septembra.

Premembe pri učiteljstvu.

G. Avgust Adamič od sv. Kriza p. Kostanjevici na Dobrovo pri Ljubljani; g. France Govekar, definitiven nadučitelj na 2razredni šoli na Igu. G. Vodopivec, kurat na Razdertem, je stalni učitelj tam. Definitivni so postali tudi g. g.: Matija Petrič v Strugah, France Koler v Stalichah, in France Peruci na Vačah. V Šent-Vid pri Berdu pride začasno g. Janez Potrato iz Moravc. V službo na evangelijski šoli stopi spraš. učit. kandidat, gna. Ana Roth pl. Rothenhorst.